

*Дорошенко К. К.,
аспірант*

*Київського університету інтелектуальної власності та права
Національного університету «Одеська юридична академія»*

КРИМІНАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПРЕДСТАВНИЦТВО В СУДІ БЕЗ ПОВНОВАЖЕНЬ: ПИТАННЯ НЕОБХІДНОСТІ ТА РИЗИКІВ ЗАПРОВАДЖЕННЯ

Анотація. Стаття присвячена дослідженню кримінальної відповідальності за представництво в суді без повноважень, необхідності запровадження відповідальності за такі діяння, з урахуванням ризиків для осіб, які здійснюють представництво в суді.

03 жовтня 2017 року Верховною Радою України прийнятий Закон України «Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України та інших законодавчих актів» № 2147-VIII, яким доповнено Кримінальний кодекс України статтею 400-1 «Представництво в суді без повноважень».

Диспозиція вказаної статті передбачає кримінальну відповідальність за завідомо неправдиве повідомлення суду про повноваження представляти іншу особу в суді, а так само умисне невнесення адвокатом до ордеру відомостей щодо обмежень повноважень, встановлених договором про надання правничої допомоги.

Кваліфікуючими ознаками вказаного діяння законодавець визначив ті самі дії, які вчинені повторно або за попередньою змовою групою осіб.

Наявність зазначеної норми у розділі XVIII Кримінального кодексу України свідчить про потребу охороняти суспільні відносини, що виникають у сфері здійснення правосуддя, зокрема, реалізації права на професійну правничу допомогу та виконання завдань судочинства.

У той же час, виникають дискусії щодо необхідності охорони суспільних відносин у такий спосіб, оскільки діяння, передбачене ст. 400-1 КК України, не є настільки суспільно-небезпечним для запровадження кримінальної відповідальності за його вчинення, а існування суміжних норм права цілком забезпечують недопущення завідомо неправдивого повідомлення суду про повноваження представляти іншу особу в суді.

Також виникають питання доцільності криміналізації умисного невнесення адвокатом до ордеру відомостей щодо обмежень повноважень, оскільки у такому разі адвоката може бути притягнуто до дисциплінарної відповідальності, що є достатнім для запобігання окресленим у статті діянням.

Вказання стаття також створює невиправдані ризики перешкоджання адвокатській діяльності, а отже обговорювана норма КК України може не сприяти, а навпаки, зашкодити суспільним відносинам у сфері правосуддя, що не було враховано законодавцем під час внесення змін до закону про кримінальну відповідальність.

Ключові слова: представництво в суді без повноважень, адвокат, дисциплінарна відповідальність, кримінальна відповідальність, необхідність та ризики.

Постановка проблеми. Інститут представництва в суді є важливим питанням реалізації права особи на судовий захист та права на правничу допомогу, який міститься у всіх процесуальних кодексах, які встановлюють порядок здійснення судочинства в тих чи інших юрисдикціях. Встановлення кримінальної відповідальності за представництво в суді без повноважень мало б бути покликано забезпечити належне використання особами, які здійснюють представництво, своїх процесуальних прав. Утім, ще на стадії обговорення законопроекту до нього виникали питання правового характеру, зокрема, з точки зору необхідності криміналізації передбачених діянь, а також з точки зору існування ризиків застосування правової норми не за призначенням.

Мета статті. Метою і завданням дослідження є спроба проаналізувати склад кримінального правопорушення та його елементи, місце в КК України, соціальну обумовленість існування норми для охорони суспільних відносин у сфері здійснення правосуддя, а також необхідність її застосування за представництво в суді без повноважень.

Стан дослідження. Кримінальна відповідальність за представництво в суді без повноважень досліджувалась низкою вчених, зокрема, Антонюк Н.О. розглядала питання доцільності спеціальної криміналізації представництва адвокатом у суді без повноважень, Митрофанов І.І. аналізував склад кримінального правопорушення, а Палюх Л.М. комплексно досліджувала кримінальну відповідальність за правопорушення проти правосуддя.

Виклад основного матеріалу дослідження. Для надання відповіді на порушені питання першочергово необхідно проаналізувати склад кримінального правопорушення, передбаченого ст. 400-1 КК України. Як вже зазначено, існування цієї норми в розділі XVIII КК України свідчить про те, що об'єктом кримінального правопорушення є суспільні відносини, що забезпечують нормальну, регламентовану законодавством діяльність суду і органів у сфері здійснення правосуддя, а також право особи на професійну правничу допомогу. Об'єктивна сторона вказаного кримінального правопорушення характеризується діями, які полягають у завідомо неправдивому повідомленні суду про повноваження представляти іншу особу, а також бездіяльністю, які пов'язана з невчиненням дій які особа могла і повинна була вчинити, а саме умисне невнесення адвокатом до ордеру відомостей щодо обмежень повноважень, встановлених договором про надання правничої допомоги. Суб'єкт кримінального правопорушення спеціальний, тобто фізична осудна особа, яка вчинила кримінальне правопорушення у віці, з якого відповідно до КК України може наставати кримінальна відпові-

дальність, та яка може та здійснює представництво іншої особи в суді. Для визначення особи, яка може здійснювати представництво в суді необхідно звернутися до положень законодавства, які встановлюють порядок здійснення того чи іншого виду судочинства. У випадку ж, якщо мова йде про невнесення адвокатом до ордеру відомостей щодо обмежень повноважень, то безпосередньо у диспозиції статті зазначено, що суб'єктом кримінального правопорушення є адвокат, оскільки лише останній уповноважений видавати такий письмовий документ як ордер, який посвідчує повноваження адвоката на надання правової допомоги. Представництво в суді без повноважень є умисним кримінальним правопорушенням, оскільки повідомлення про повноваження представляти іншу особу в суді здійснюється завідомо неправдиво, а у випадку невнесення адвокатом до ордеру відомостей щодо обмежень повноважень законодавець пов'язує саме з умислом. Частина 2 ст. 400-1 КК України передбачає кримінальну відповідальність за дії, передбачені ч. 1, які вчинені повторно або за попередньою змовою групою осіб. Варто звернути увагу на те, що склад вказаного кримінального правопорушення є формальним і кримінальна відповідальність настає незалежно від заподіяної шкоди. При цьому, мотив та мета вчинення кримінального правопорушення на кваліфікацію не впливають.

Оскільки, зміни до КК України, які вже прийняті Верховною Радою України, то підлягає встановленню мета, необхідність запровадження таких змін, а також ризики їх запровадження.

У пояснювальній записці до законопроекту зазначено, що його метою є нормативне врегулювання процесуальних механізмів, які мають забезпечити ефективний, справедливий, неупереджений та своєчасний захист прав і свобод особи в суді, що сприятиме подоланню процесуальних проблем, які перешкоджають ефективному судовому захисту в Україні, зокрема, через низький рівень правової культури учасників процесу, зловживання процесуальними правами та невиконання процесуальних обов'язків, поєднані з неефективними заходами відповідальності за порушення правил судового процесу. Зазначене, на переконання автору законопроекту, покликане попередити незаконне представництво в суді іншої особи [1].

Питання криміналізації діянь передбачених у ст. 400-1 КК України виникали ще до голосування за проект закону. Відповідно до зауважень Головного юридичного управління Апарату Верховної Ради України від 12.07.2017 року, останнім зазначено про недоцільність криміналізації діяння, через сумніви у ступені його суспільної небезпечності, а саме через те, що об'єктивна сторона кримінального правопорушення не передбачає наявності протиправного мотиву чи мети такого представництва, а також через те, що окреслене правопорушення має ознаки формального складу злочину і вважається закінченим з моменту вчинення діяння [2].

Головне науково-експертне управління Апарату Верховної Ради України, у свою чергу, у своєму висновку від 08.06.2017 року зазначило, що розміщуючи зазначену статтю у розділі XVIII «Злочини проти правосуддя» Особливої частини Кримінального кодексу України, не враховано, що представництво в суді без повноважень не завжди може завдати шкоду правосуддю. Особа, яка не має повноважень, може належним чином представляти/захищати іншу особу в суді і своїми професійними діями навпаки сприяти відправленню правосуддя.

Також, у висновку вказано про те, що ставити питання про юридичну, а тим більше, кримінальну відповідальність за представництво в суді без повноважень можна лише в тому випадку, коли особа прагне завдати або завдає шкоду правам і законним інтересам тієї особи, яку вона представляє (за умов, що її дії не містять ознак інших складів злочинів, передбачених Кримінальним кодексом України). В інших же випадках, коли такої шкоди завдано не було, достатньо заходів впливу за вчинення діянь, передбачених статтею 400-1 Кримінального кодексу України, зокрема, шляхом притягнення адвокатів до дисциплінарної відповідальності, а інші особи, у таких випадках, можуть нести цивільно-правову відповідальність за завдану шкоду інтересам особи, яку вони представляють [3].

Оскільки, висновок Комітету з питань європейської інтеграції свідчить про те, що законопроект не належить до пріоритетних сфер адаптації законодавства України до законодавства ЄС, або регулюється національним законодавством країн-членів ЄС, а отже, не потребує експертного висновку Комітету щодо відповідності законопроекту міжнародно-правовим зобов'язанням України у сфері європейської інтеграції, то вбачається, що вже на стадії прийняття змін до КК України останні не лише не отримали позитивного висновку, а навпаки, зводяться до відсутності необхідності у криміналізації окреслених діянь [4].

Верховний Суд України також надав висновок щодо відсутності необхідності у криміналізації діянь, передбачених ст. 400-1 КК України, оскільки останні не становлять істотної суспільної небезпеки та не є настільки поширеними, щоб установлювати за їх вчинення кримінальну відповідальність. Як далі зазначив суд, що за вказані дії необхідно передбачити дисциплінарну та/або адміністративну відповідальність, а лише в разі неефективності останньої можна порушувати питання щодо їх криміналізації [5].

Утім, незважаючи на висновки структурних підрозділів Апарату ВРУ та Верховного Суду України зазначені вище зміни до КК України все ж таки були прийняті, а на сьогоднішній день набули законної сили, що потребує більш детального дослідження з погляду на перспективи їх застосування.

Говорячи про представництво в суді без повноважень, необхідно мати на увазі, що мова йде саме про процесуальне представництво, порядок здійснення якого встановлюється процесуальним законодавством залежно від виду судочинства.

Хоча, запровадження «адвокатської монополії» внаслідок проведення конституційної реформи відповідно до Закону України «Про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя)» № 1401-VIII від 02.06.2016 року закріпило у ст. 131-2 Конституції України положення, згідно яких виключно адвокат здійснює представництво іншої особи в суді, а також захист від кримінального обвинувачення, втім у цій же нормі передбачено, що законом можуть бути визначені винятки щодо представництва в суді у трудових спорах, спорах щодо захисту соціальних прав, щодо виборів та референдумів, у малозначних спорах, а також стосовно представництва малолітніх чи неповнолітніх осіб та осіб, які визнані судом недієздатними чи дієздатність яких обмежена.

Відтак, вбачається, що суб'єктом кримінального правопорушення передбаченого ст. 400-1 КК України може бути не лише адвокат, а й інша особа, яка має повноваження на представництво в суді іншої особи, які, як відомо, можуть виникати на підставі договору, закону, акта органу юридичної особи.

Питання представництва в суді без повноважень досліджував Антонюк Н.О., яка проаналізувала зазначені зміни в частині кримінальної відповідальності адвоката і дійшла висновків про відсутність підстав для окремої криміналізації таких дій.

Такий висновок, зокрема, ґрунтується на неузгодженості системно-правових підстав криміналізації через те, що діяння, передбачене у ст. 400-1 КК України, охоплюються кримінальним правопорушенням передбаченим ст. 358 КК України.

У даному випадку вбачається конкуренція кримінально-правових норм, яка, виходячи із об'єктивної сторони кримінальних правопорушень, а також санкцій, передбачених положеннями зазначених вище статей, не є виправданою [6].

Балобанова Д.О. зазначає, що запровадження кримінальної відповідальності повинно здійснюватися у суворій відповідності до розроблених науковцями підстав та критеріїв криміналізації, а тому, вона дійшла висновку, про необґрунтованість існування норми, передбаченої ст. 400-1 КК України. Такий висновок, зокрема, ґрунтується на тому, що дії, передбачені ст. 400-1 КК України, можуть підпадати під ознаки складу кримінального правопорушення, передбаченого ч. 2 ст. 358 КК України. Хоча, зазначені склади кримінальних правопорушень направлені на охорону різних суспільних відносин, втім, фактично не відбулося посилення кримінальної відповідальності, виходячи з санкцій зазначених вище статей [7].

Аналогічної думки дотримується Денис С.Р., яка зазначила, що відсутність істотного рівня суспільної небезпеки, практики притягнення осіб до кримінальної відповідальності за діяння, передбачені у ст. 400-1 Кримінального кодексу України, на підставі аналізу досвіду іноземних країн, вказані діяння слід декриміналізувати, що призведе до розвантаження змісту Кримінального кодексу України, припинить наявність конкуренції кримінально-правових норм та сприятиме реалізації принципу гуманності та пропорційності покарання відносно вчиненого діяння [8].

Антонюк Н.О. було також досліджено питання здійснення функцій без повноважень прокурором, зокрема, під час кримінального провадження, за відсутності таких повноважень, оскільки прокурор, який здійснюватиме повноваження прокурора у конкретному кримінальному провадженні, визначається керівником відповідного органу прокуратури після початку досудового розслідування. Так, Антонюк Н.О. зазначила, що наслідки представництва без повноважень прокурором не є менш небезпечними, ніж представництво адвокатом у суді без повноважень, втім окремої статті у КК України, яка б передбачала кримінальну відповідальність за представництво прокурором без повноважень відсутня. Авторка далі вказує існування ст. 366 КК України, яка встановлює кримінальну відповідальність за службове підроблення, а також можливість притягнення прокурора до дисциплінарної відповідальності за представництво в суді без повноважень [6].

Зазначені висновки виглядають цілком обґрунтованими і слід зазначити, що у певних випадках прокурор також може бути притягнутий до кримінальної відповідальності за вчинення дій, передбачених ч. 1 ст. 400-1 КК України.

Так, Основний Закон України покладає на прокуратуру повноваження на здійснення представництва інтересів держави в суді у виключних випадках і в порядку, що визначені законом. Відповідно до ст. 170 ЦК України держава набуває і здійс-

нює цивільні права та обов'язки через органи державної влади у межах їхньої компетенції, встановленої законом.

Частиною першою ст. 23 Закону України «Про прокуратуру» визначено, що представництво прокурором інтересів громадянина або держави в суді полягає у здійсненні процесуальних та інших дій, спрямованих на захист інтересів громадянина або держави, у випадках та порядку, встановлених законом.

У той же час, стаття 2 Закону України «Про прокуратуру» покладає на прокуратуру функції із представництва інтересів громадянина або держави в суді у випадках, визначених цим Законом та главою 12 розділу III Цивільного процесуального кодексу України. Відповідно до ч. 2 ст. 23 цього Закону прокурор здійснює представництво в суді інтересів громадянина (громадянина України, іноземця або особи без громадянства) у випадках, якщо така особа не спроможна самостійно захистити свої порушені чи оспорювані права або реалізувати процесуальні повноваження через недосягнення повноліття, недієздатність або обмежену дієздатність, а законні представники або органи, яким законом надано право захищати права, свободи та інтереси такої особи, не здійснюють або неналежним чином здійснюють її захист.

Відтак, за наявності підстав, прокурор може набувати повноважень на представництво як фізичних так юридичних осіб в суді, а тому, за відсутності таких повноважень, вбачається, наявність ознак складу кримінального правопорушення, передбаченого ст. 400-1 КК України, тобто прокурор може бути суб'єктом зазначеного кримінального правопорушення.

У той же час, суди нерідко встановлюють відсутність повноважень на представництво прокурором інтересів або держави, втім, навряд чи можна констатувати необхідність притягнення прокурора до кримінальної відповідальності. Такий самий підхід має бути застосований і до інших учасників судочинства, які здійснюють представництва в суді.

Також, варто вказати, що у випадках реалізації повноважень із підтримання державного (публічного) обвинувачення в суді, або ж реалізації повноважень із процесуального керівництва досудовим розслідуванням, питання про кримінальну відповідальність за ст. 400-1 КК України не йде, оскільки фактично, представництво осіб в суді у такому випадку, не здійснюється. Хоча, реалізація вказаних повноважень, за їх процесуальної відсутності, є не менш суспільно небезпечним, ніж вчинення діянь, які містяться у ст. 400-1 КК України, оскільки у такому випадку зазначене може призвести до наслідків у вигляді отримання доказів, з порушенням вимог КПК України, а також порушення прав та свобод людини і громадянина.

Отже, як правило, думка правників щодо відсутності необхідності та підстав для криміналізації діянь, передбачених статтею 400-1 КК України є спільною. Відтак, одне питання, коли внесення змін до КК України не сприяє досягненню мети, поставленої законодавцем, втім суспільні відносини від цього не страждають, а інше, коли запровадження змін несе ризики для певної частини суспільства.

Комітет законотворчих ініціатив з питань адвокатської діяльності Національної асоціації адвокатів України провів засідання, присвячене обговоренню положень законопроекту 6232 «Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України та інших зако-

подавчих актів». Вказаний законопроект містить низку положень, які обмежують можливості адвокатів у судовому процесі та ефективність захисту, а саме: «Є ряд статей, які абсолютно не підходять для адвокатської спільноти, оскільки звужуються права захисників. У законопроекті зроблено акцент на розширенні оціночних суджень при вирішенні деяких процесуальних питань з боку суддів». Також зазначено, що це наміри знайти щось, щоб можна було розпочинати кримінальні провадження без жодних підстав стосовно адвокатів [9].

Аналогічну думку висловили представники Комітету захисту прав адвокатів та гарантій адвокатської діяльності Національної асоціації адвокатів України, які зазначили, що «зміст статті є досить сумнівним та може бути використаним органами досудового розслідування для здійснення тиску або усунення адвоката від участі у справі» [10].

Погоджуючись із побоюваннями представників вказаної асоціації, слід зазначити, що під час здійснення представництва в суді виникають питання до повноважень представника, у тому числі адвоката, як з боку суддів, так і з боку інших учасників судового провадження. Хоча, зазначені випадки, як правило, стосуються виключно процесуальних питань, а тому можуть бути усунуті судом, втім неможливо виключати неправильне застосування судами норм матеріального та процесуального права, а також зловживанням з боку правоохоронних органів.

Зокрема, при будь-яких сумнівах щодо відсутності у особи повноважень на представництва в суді може бути розпочате досудове розслідування, в тому числі за фактом представництва без повноважень адвокатом, що, у свою чергу, може призвести до втручання у адвокатську діяльність під формальним приводом – проведення досудового розслідування за ст. 400-1 КК України. У такому випадку, зазначене, призведе до необхідності участі адвоката у слідчих (розшукових) діях, що може призвести до розкриття адвокатської таємниці адвокатом, з метою доведення адвокатом відсутності складу кримінального правопорушення.

Встановлюючи кримінальну відповідальність адвоката, як спеціального суб'єкта кримінального правопорушення, важливим є дотримання Рекомендацій № R (2000) 21 Комітету Міністрів державам-членам про свободу професійної діяльності адвокатів від 25.10.2000 року, у яких зазначено, що адвокати не повинні потерпати або опинятися під загрозою санкцій чи тиску, якщо вони діють у відповідності зі своїми професійними стандартами. У випадках, коли адвокати не діють у відповідності з професійними стандартами, викладеними в кодексах професійної поведінки, які розроблені адвокатськими колегами чи іншими професійними об'єднаннями адвокатів або встановлені законодавством, слід вживати належних заходів, включаючи дисциплінарне провадження [11].

З урахуванням викладеного, цілком обґрунтовано виглядає висновок Палюх Л.М., яка зазначила, що кримінально-правового реагування потребують лише ті випадки, коли адвокат чи інша особа повідомляє про повноваження представляти іншу особу в суді, тоді як насправді волевиявлення на представництво інтересів взагалі відсутнє [12].

Так, до прикладу, Вища кваліфікаційно-дисциплінарна комісія адвокатури ухвалила Рішення № IX-006/2022 від 30.09.2022 року, яким притягнула адвоката до дисциплінарної відповідальності та застосування до неї дисциплінарного стяг-

нення у виді позбавлення права на заняття адвокатською діяльністю з наступним виключенням з Єдиного реєстру адвокатів України.

Мотивами прийняття вказаного рішення стало грубе порушення адвокатом абз. 1, 3 ст. 7, абз. 1, 3 ст. 12 Правил адвокатської етики, що виразилось в укладенні 12.07.2021 р. договору про надання правової допомоги з особою, яка померла 11.03.2021 р., виписавши ордер на представництво її інтересів на підставі такого договору, та подавши від її імені відзив до суду [13].

З вказаних вище обставин справи вбачається, що заходи дисциплінарного впливу на адвокатів є ефективними та достатніми для запобігання представництву в суді без повноважень. У той же час, з обставин цієї справи вбачаються ознаки складу кримінального правопорушення, передбаченого ч. 1 ст. 400-1 КК України, втім на сьогоднішній день відомості про ухвалення вироку, який би набув законної сили за вказаною статтею, відсутні.

Висновки. Проаналізувавши елементи складу кримінального правопорушення, передбаченого ст. 400-1 КК України в діючій редакції, дослідивши погляди на необхідність такої криміналізації з боку правників, а також ризики, які несуть ці норми, вважаємо, що зазначена стаття не сприятиме охороні суспільних відносин, оскільки фактично, охоплені діяння вже охороняються суміжними нормами закону про кримінальну відповідальність. У випадку здійснення представництва в суді без повноважень адвокатом і можливість його притягнення до дисциплінарної відповідальності за дії, передбачені ст. 400-1 КК України, цілком забезпечує охорону суспільних відносин у сфері правосуддя та реалізації права на захист. Запровадження кримінальної відповідальності для адвокатів, яка передбачена у ст. 400-1 КК України, лише створює невинуваті ризики перешкодження адвокатській діяльності. Це грубо порушує права адвоката по захисту прав і свобод людини і громадянина, а тому, на наш погляд вказану норму слід декриміналізувати.

Література:

1. Пояснювальна записка до проекту Закону України «Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України та інших законодавчих актів» від 23.03.2017 року. *Верховна Рада України*. Офіційний веб-портал. URL: https://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=61415.
2. Зауваження Головного юридичного управління Апарату Верховної Ради України від 12.07.2017 року. *Верховна Рада України*. Офіційний веб-портал. URL: https://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=61415.
3. Висновок Головного науково-експертного управління Апарату Верховної Ради України від 08.06.2017 року. *Верховна Рада України*. Офіційний веб-портал. URL: https://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=61415.
4. Висновок Комітету з питань інтеграції України з Європейським Союзом щодо відповідності міжнародно-правовим зобов'язанням України у сфері європейської інтеграції від 21.06.2017 року. *Верховна Рада України*. Офіційний веб-портал. URL: https://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=61415.
5. Висновок на проект Закону України «Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України та інших законодавчих актів». URL: <https://www.viaduk>.

net/clients/vsu/vsu.nsf/(documents)/0FD3EF3295AC9131C225810F002F6B27?OpenDocument&Highlight=0,400-1&

6. Антонюк Н.О. «Про представництво в суді без повноважень». URL: <https://sud.ua/ru/news/blog/107299-pro-predstavnistvo-v-sudi-bez-povnovazhen>.
7. Балобанова Д.О. «Порушення вимог теорії криміналізації при впровадженні кримінальної відповідальності за представництво в суді без повноважень (ст. 400-1 КК України)». Кримінальне право в умовах глобалізації: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, м. Одеса, 25 травня 2018 року. – Одеса: НУ «Одеська юридична академія», кафедра кримінального права, 2018. – 75-77 с.
8. Денис С.Р. Представництво в суді без повноважень (ст. 400-1 КК України): Кримінально-правові аспекти та перспективи застосування. Теоретичні та практичні аспекти соціально-економічних наукових досліджень: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції. Київ, 30 жовтня 2020 року – Київ: Східноєвропейський центр наукових досліджень, 2020. С. 151–153.
9. Обговорення положень законопроекту 6232 «Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України та інших законодавчих актів» Комітет законотворчих ініціатив з питань адвокатської діяльності. URL: <https://unba.org.ua/news/2486-proekt-zmin-do-kpk-obmezhuje-prava-advokativ--komitet-zakonotvorchih-iniciativ-naau.html>.
10. Круглий стіл на тему «Права адвокатів та гарантії адвокатської діяльності в контексті судової реформи». URL: <https://unba.org.ua/news/3040-stattua-400-1kriminal-nogo-kodeksu-vidkrivae-mozhливosti-tisku-na-advokata-pidsumki-kruglogo-stolu.html>.
11. Рекомендації Комітету міністрів Ради Європи державам-членам «Про свободу професійної діяльності адвокатів» № R (2000) 21 від 25.10.2000 року. URL: https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectId=09000016804d0fc8.
12. Палюх Л. Соціальна обумовленість норми про кримінальну відповідальність за представництво в суді без повноважень (ст. 400-1 КК України). *Visegrad Journal of Human Rights*. 2019. № 3 (volume 2). С. 184–189.
13. Рішення Вищої кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури № IX-006/2022 від 30.09.2022 року. URL: <https://vkdka.org/rishennya-vkdka-ix-006-2022-vid-30-09-2022-za-skargoyu-advokata-na-rishennya-distiplinarnoji-palati-kvalifikatsijno-distiplinarnoji-komisiji-advokaturi-poltavskoji-oblasti-vid-25-05-2022-roku-pro/>.

Doroshenko K. Criminal liability for representation in court without authority: the question of need and risks of implementation

Summary. The article is devoted to the investigation of criminal liability for representation in court without

authority, the need to introduce liability for such actions, taking into account the risks for persons who perform representation in court.

On October 3, 2017, the Verkhovna Rada of Ukraine adopted the Law of Ukraine "On Amendments to the Economic Procedure Code of Ukraine, the Civil Procedure Code of Ukraine, the Code of Administrative Procedure of Ukraine and other legislative acts" No. 2147-VIII, which supplemented the Criminal Code of Ukraine with Article 400-1 "Representation in court without authority".

The provision of the specified article provides for criminal liability for a knowingly false notification to the court about the authority to represent another person in court, as well as for the lawyer's deliberate failure to include in the warrant information about the limitations of authority established by the contract on the provision of legal aid.

Qualifying signs of the specified action, the legislator defined the same actions, which were committed repeatedly or by prior conspiracy by a group of persons.

The presence of the specified norm in Chapter XVIII of the Criminal Code of Ukraine indicates the need to protect social relations arising in the sphere of justice, in particular, the exercise of the right to professional legal assistance and the performance of judicial tasks.

At the same time, there are discussions about the need to protect social relations in this way, since the action provided for in Art. 400-1 of the Criminal Code of Ukraine, is not so socially dangerous for the introduction of criminal liability for its commission, and the existence of related norms of law fully ensure the prevention of knowingly false notification of the court about the authority to represent another person in court.

There are also questions about the advisability of criminalizing the lawyer's deliberate failure to include information on the limitations of powers in the order, since in this case the lawyer may be subject to disciplinary liability, which is sufficient to prevent the actions outlined in the article.

This article also creates unjustified risks of hindering the legal profession, and therefore the discussed provision of the Criminal Code of Ukraine may not contribute, but on the contrary, harm social relations in the sphere of justice, which was not taken into account by the legislator when amending the law on criminal liability.

Key words: representation in court without authority, lawyer, disciplinary liability, criminal liability, necessity and risks.